

PRASĪJUMU TIESĪBU CESIJAS IZPRATNE UN AR TO SAISTĪTĀ PROBLEMĀTIKA

UNDERSTANDING CESSION OF RIGHT TO CLAIM AND ISSUES THEREOF

Edijs Brants, *Mg. iur.*

Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes doktors

Summary

In this article, the author analyses a number of issues related to the understanding of cession of the right to claim. Firstly, the author analyses the prevailing view in Latvian legal doctrine and case law that cession transfers only the cedents' rights to cessionary, but not the cedents' obligations, in which respect the author provides a critique of this approach. Secondly, the author discusses the question of the permissibility of cession of non-monetary claims, noting that typically in practice cession serves monetary claims. Thirdly, the author addresses the issue of the legal consequences in cases where a contractual prohibition on assignment is breached or where the cedent alienates the same claim more than once. Fourthly, as the final issue in this article, the author explores the aspect of assignment of accessory claims.

Atslēgvārdi: prasījumu tiesība, cesija, “nenaudisks” prasījums, līgumisks cesijas aizliegums, akcesoro prasījumu nodošana

Keywords: the right to claim, cession, non-monetary claim, contractual prohibition of cession, transfer of accessory claims

1. Prasījumu tiesību cesijas izpratne – vai cesionāram pāriet tikai “kails” prasījums?

Latvijas privāttiesībās valda vispāratzīta tēze, ka prasījumu tiesību cesijas rezultātā cesionāram pāriet tikai cedenta tiesības (prasījumi), bet ne pēdējā pienākumi. Savukārt no līguma izrietošo tiesību un pienākumu komplekss nododams pārjaunojuma, nevis cesijas ceļā. Šī tēze kategoriskā formā tiek atbalstīta ne tikai mūsdienu tiesību doktrīnā,¹ bet arī Senāta judikatūrā.²

Tomēr, ja modelē konkrētas dzīves situācijas, tad varētu rasties pamatotas šaubas par šīs tēzes absolūto raksturu. Tā, piemēram, var iedomāties pielīgtu cedenta (sākotnējā kreditora) pienākumu sūtīt kreditora pretenzijas un atgādinājumus uz

¹ Torgāns K. Saistību tiesības. Otrais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2018, 131. lpp.

² Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2012. gada 25. janvāra spriedums lietā Nr. SKC-18/2012.

parādnieka līgumā norādīto adresi. Te varētu rasties jautājums – vai šāds pienākums nebūs cesionāram saistošs? Kā vēl vienu piemēru varētu minēt patērētāju kreditēšanas līgumus, kuros nereti tiek pielīgts aizdevēja (sākotnējā kreditora) pienākums pagarināt aizņēmēja (parādnieka) saistības izpildīšanas termiņu, iestājoties noteiktiem priekšnoteikumiem, piemēram, ja aizņēmējs konkrētā periodā ir pienācīgi pildījis savas no līguma izrietošās saistības. Un arī te varētu uzdot identisku jautājumu – vai šāds pienākums nebūs cesionāram saistošs?

Atgriežoties pie iepriekš minētās tēzes par prasījumu tiesību cesijas juridisko dabu, jāteic, ka šādas tēzes pamatojums pirmšķietami skaidri ietverts Civillikuma (CL) 1800. pantā, atbilstoši kuram “[...] uz cesionāru [...] pāriet tikai prasījuma tiesība, bet ne tā līgumiskā attiecība, no kuras šī tiesība izriet”. Attiecīgi, kā norādījis profesors Konstantīns Čakste, “[...] par cesijas priekšmetu nevar būt pienākumi. Tādēļ nevar cedēt, piemēram, līgumu, jo līgumā ietilpst gan kreditora prasījums, gan parādnieka pienākums”.³ Tā arī mūsdienu Senāts savā judikatūrā vairākkārt atzinis, ka “cesijas līgums ir konkrēta līguma izpildes jeb realizācijas forma, kas vērsta uz to, lai pārnestu pašu prasījumu, nevis līgumisko attiecību no cedenta uz cesionāru”.⁴

Minētā cesijas izpratne tiešā veidā saistāma ar CL iestrādāto t. s. “netiešās cesijas” koncepciju. Proti, kā norādījis profesors Vasilijs Sinaiskis, 19. gadsimta otrajā pusē pastāvēja divas teorijas: tiešā cesijas teorija un netiešās cesijas teorija.⁵ Saskaņā ar tiešās cesijas teoriju uz cesionāru pāriet pati saistība (tiesiska attiecība), savukārt atbilstoši netiešās cesijas teorijai pāriet tikai prasījuma tiesība jeb attiecīgās saistības izpildīšanas (realizācijas) tiesība.⁶ Šajā ziņā V. Sinaiskis paskaidroja, ka “pagājušā gadu simteņa [19. gadsimta – autora piebilde] otrā pusē galīgi uzvarējusi cesija, kā tiešā prasījumu tiesību atdošana (tieša cesija) [...] mūsu CL [šeit domāts Baltijas Vietējo civillikumu kopojums – autora piebilde], sekojot romiešu tiesībām, siki regulē cesijas institūtu [...], izprotot cesiju vienīgi kā prasījuma tiesību (netiešā cesija) [...] tālāknodošanu”.⁷ Jāatzīmē, ka viens no netiešās cesijas teorijas galvenajiem aizstāvjiem bija ievērojamais pandektists profesors Kristiāns Frīdrihs Milenbruhs,⁸ uz kura tēzēm samērā bieži atsaucies Baltijas Vietējo civillikumu kopojuma sastādītājs profesors Frīdrihs Georgs fon Bunge.⁹ Attiecīgi netiešās cesijas koncepcijas iestrādāšana CL izskaidro arī tās tiesību doktrīnas atziņas, kas paustas minētās cesijas izpratnes kontekstā. Tā, piemēram, V. Sinaiskis norādījis, ka cesionāram pēc būtības nav īsta

³ Čakste K. Civiltiesības. Lekcijas. Raksti. Rīga: Zvaigzne ABC, 2011, 159. lpp.

⁴ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2012. gada 14. septembra spriedums lietā Nr. SKC-497/2012; sk. arī: Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2016. gada 30. decembra spriedums lietā Nr. SKC-346/2016; Latvijas Republikas Senāta Civillietu departamenta 2019. gada 27. maija spriedums lietā Nr. SKC-169/2019.

⁵ Синайский В. И. Основы гражданского права. В связи с частью III Свода узаконений, действующих в Латвии и Эстонии. Выпуск II. Рига: издание акц. о-ва Вальтерс и Рапа, 1926, с. 134.

⁶ Синайский В. И. Основы гражданского права. В связи с частью III Свода узаконений, действующих в Латвии и Эстонии. Выпуск II. Рига: издание акц. о-ва Вальтерс и Рапа, 1926, с. 134; sk. arī: Čakste K. Civiltiesības. Lekcijas. Raksti. Rīga: Zvaigzne ABC, 2011, 159. lpp.

⁷ Sinaiskis V. Saistību tiesību juridiskais raksturs. Jurists, 1936. gada 1. janvāris, Nr. 1, 2.

⁸ Синайский В. И. Основы гражданского права. В связи с частью III Свода узаконений, действующих в Латвии и Эстонии. Выпуск II. Рига: издание акц. о-ва Вальтерс и Рапа, 1926, с. 134; sk. arī: Čakste K. Civiltiesības. Lekcijas. Raksti. Rīga: Zvaigzne ABC, 2011, 159. lpp.

⁹ Сікакъ ск.: Нольде А. Е. Очерки по исторіи кодификаціи мѣстныхъ гражданскихъ законовъ при графѣ Сперанскомъ. Выпускъ II. Кодификація мѣстнаго права прибалтійскихъ губерній. С.-Петербургъ: Сенатская типографія, 1914.

kreditora, bet gan prasītāja statuss.¹⁰ CL zinātniskajā komentārā šajā ziņā precizēts: “Tomēr, lai cesionārs varētu pilnībā realizēt savas prasījuma tiesības, tad šo prasījuma tiesību ietvaros likums tam piešķir kreditora tiesības.”¹¹ Rezumējot tēze, ka ar cesiju pāriet tikai cedenta tiesības (prasījumi), bet ne no līguma izrietoši pienākumi, idejiski saskan ar CL iesakņojušo netiešās cesijas koncepciju, un šajā ziņā varētu šķist, ka par jebkādu cedenta pienākumu pāreju nevarētu būt ne runas.

Taču vienlaikus tiesību literatūrā atrodamas arī tādas atziņas, kas liek apšaubīt iepriekš minētās tēzes absolūto raksturu. Tā, piemēram, profesors Aleksandrs Būmanis šajā ziņā norādījis, ka cesionārs kā jaunais kreditors nokļūst tādā stāvoklī, kāds tas bija pirms cesijas attiecībā uz cedentu kā veco kreditoru.¹² Līdzīgi arī profesors Karls Erdmans atzīmēja, ka ar cesiju nepāriet tikai pats prasījums, bet gan visa tā juridiskā un faktiskā attiecība, kas pastāvēja cesijas brīdī. Attiecīgi prasījums pāriet cesijas brīdī pastāvošajā juridiskajā stāvoklī, ar visiem ierobežojumiem.¹³ Faktiski identiskas atziņas pārdis arī profesors Igors Tjutrumovs.¹⁴ Tomēr precīzākas norādes par to, ko saturiskā ziņā nozīmē šis nodotā prasījuma juridiskais stāvoklis, iepriekš minētie tiesību zinātnieki nav snieguši. Tiešāk šajā kontekstā izteicies vienīgi profesors Vladimirs Bukovskis: “Taču to apstākli, ka uz cesionāru pāriet tikai prasījuma tiesības, nedrīkst absolutizēt, jo cesionāru zināmā veidā saista arī cedenta līgumiskie pienākumi. [...] cedenta līgumiskie pienākumi cesionāru skart tikai tiktāl, ciktāl tie ir nepieciešami, lai realizētu līgumiskās prasījuma tiesības. Šā iemesla dēļ cesionāram ir jāreķinās ar visiem iebildumiem, kas izriet no līguma [...]”¹⁵ Šī V. Bukovska tēze citēta arī CL 1800. panta zinātniskajā komentārā.¹⁶ Autora ieskatā tā ir atbalstāma un precizējama šobrīd spēkā esošā CL 1800. panta kontekstā.

Šajā ziņā autors izvērza domu, ka pēc vispārējā principa ar cesiju pāriet ne tikai pats nododamais prasījums (tiesība prasīt konkrētas saistības izpildījumu), bet arī no šā prasījuma izpildes neatraujami saistītie cedenta kā sākotnējā kreditora blakus (sekundārie) pienākumi. Te uzsvars liekams uz blakus (sekundāro) pienākumu jēdzienu (sk. iepriekš modelētos piemērus). Nešaubīgi, ar cesiju uz cesionāru nepāriet cedenta primārais līgumiskais pienākums, proti, veikt līgumam raksturīgās pamatsaistības jeb galvenās saistības izpildījumu (izgatavot lietu, pārvadāt preces, sniegt pielīgto pakalpojumu u. tml.), jo šādu pienākumu pāreja nonāktu tiešā pretrunā ar CL 1800. pantā ietverto postulātu, ka ar cesiju nav nododama līgumiskā attiecība. Šādu sākotnējā kreditora pienākumu pāreja citai personai atbilstoši CL iespējama

¹⁰ Sinaiskis V. Latvijas civiltiesību apskats. Rīga: Tiesiskās informācijas centrs, 1996, 139. lpp.

¹¹ Autoru kolektīvs prof. K. Torgāna zinātniskajā redakcijā. Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Rīga: Mans Īpašums, 1998, 303. lpp.

¹² Būmanis A. Civiltiesības. Rīga: [b. i.], [b. g.], 73., 82. lpp.

¹³ Эрдман К. Обязательственное Право Губерний Прибалтийскихъ. [В. в.]: Издание почетного мирового судьи Ф. Э. Камкина, 1908, с. 212, 214.

¹⁴ Тютрюмов И. Гражданское право. Второе, исправленное и значительно дополненное издание. Тарту: Типография Г. Лаакманъ, 1927, с. 294.

¹⁵ Буковский В. (сост.) Сводъ гражданскихъ узаконений губерний Прибалтийскихъ (съ продолжениемъ 1912–1914 г.г. и съ разъяснениями) въ 2 томахъ. Т. II, содержащий Право требований. Рига: Г. Гемпель и Ко, 1914, с. 1420.

¹⁶ Autoru kolektīvs prof. K. Torgāna zinātniskajā redakcijā. Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Rīga: Mans Īpašums, 1998, 295. lpp.

pārjaunojuma ceļā.¹⁷ Līdz ar to ir svarīgi akcentēt, ka katrā individuālajā prasījumu tiesību cesijas gadījumā būtu jāveic skrupuloza analīze par to, kuri cedenta pienākumi ir uzskatāmi, pirmkārt, par tādiem pienākumiem, kas neatraujami saistīti ar nododamo prasījumu, un, otrkārt, par blakus (sekundāriem) pienākumiem. Tikai tad, ja izpildās abi šie kritēriji, uz cesionāru pāriet attiecīgais cedenta no līguma izrietošais pienākums (pienākumi).

Ja tomēr uzskatītu par pamatotu līdzšinējo pieeju, kurai atbilstoši cesijas ceļā nododamas tikai cedenta tiesības, bet ne pienākumi (pat ne sekundārie), tad šādu cedenta blakus pienākumu nesaistošais raksturs cesionāram nozīmētu nepietiekami aizsargātas parādnieka likumiskās intereses (sk. iepriekš modelētos piemērus, kuros attiecīgo kreditora blakus pienākumu mērķis nepārprotami bija aizsargāt parādnieka intereses). Te jāpiebilst, ka CL 1808. pantā paredzētās parādnieka ierunas tiesības, visticamāk, nebūtu pietiekami efektīvas.

2. “Naudisku un “nenaudisku” prasījumu cesija

Otrs ar prasījumu tiesību cesiju saistīts jautājums, kam autors pievēršas šajā rakstā, ir “nenaudisku” prasījumu nodošanas pieļaujamība. Lai gan tipiski cesijas līgums tiek uzskatīts par “[...] palīglīgumu, [...] kurš pamatā aicināts apkalpot naudas prasījumus”¹⁸, tomēr darījumu praksē sastopami arī t. s. “nenaudisku” prasījumu cesijas gadījumi. Vienlaikus jāteic, ka mūsdienu tiesu praksē un tiesību literatūrā šis jautājums ir maz aplūkots, ko varētu skaidrot ar apsvērumu, ka šādu “nenaudisku” prasījumu cesija no praktiskā viedokļa līdz šim nav izrādījusies īpaši problemātiska. No mūsdienu Senāta prakses minams kāds piemērs, kurā šis jautājums aplūkots “garāmejot”: “[...] saskaņā ar Civillikuma 1798. un 1800. pantu var tikt cedētas vienīgi prasījuma tiesības, bet ne lietu tiesības, piemēram, īpašuma tiesības. Īpašuma iegūšana ar nodošanu prezumē tiesisku darījumu, ar kuru var tikt pārnesta īpašuma tiesība, bet nevis palīglīgums, kāds pēc būtības ir cesijas līgums [...] saskaņā ar Civillikuma 1798. un 1800. pantu cesijas līgums nav atzīstams par tiesisku pamatu, kas nodibina valdījumu un piešķir prasītājam īpašuma tiesības uz dzīvojamām mājām ar ieilgumu [...]”¹⁹

Starpkaru perioda tiesību doktrīnā šim jautājumam netieši pievērsies V. Sinaiskis, analizējot Krievijas Senāta praksi. Šajā ziņā tika norādīts uz Krievijas Senāta pieeju, kurai atbilstoši tika ļauts cedēt prasījumus, kas izriet no divpusējiem līgumiem (piemēram, prasījumi par īres un nomas maksas samaksu), tomēr vienlaikus netika pieļauta tādu prasījumu cesija kā nomāto telpu lietošanas tiesības, meža ciršanas tiesības u. c., norādot, ka pretējā gadījumā tiktu kaitēts parādnieka interesēm.²⁰ Savukārt, aplūkojot starpkaru perioda Latvijas Senāta praksi, vairākos nolēmumos

¹⁷ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2012. gada 25. janvāra spriedums lietā Nr. SKC-18/2012.

¹⁸ Autoru kolektīvs prof. K. Torgāna zinātniskajā redakcijā. Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Rīga: Mans Īpašums, 1998, 296. lpp.

¹⁹ Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamenta 2016. gada 30. decembra spriedums lietā Nr. SKC-346/2016.

²⁰ Синайский В. И. Основы гражданского права. В связи с частью III Свода узаконений, действующих в Латвии и Эстонии. Выпуск II. Рига: издание акц. о-ва Вальтерс и Рапа, 1926, с. 137.

konstatējama tēze, ka “katrs prasījums, kas nav saistīts ar kontrahenta personu [..], var tikt cedēts, ja arī tas izrietētu no līguma un ja arī šis līgums būtu divpusīgs”.²¹ Tā, piemēram, kādā lietā Senāts norādīja: “ar visaugstāko rīkojumu Labdarības biedrībai uz strīdus zemes gabala ideālo pusi vēl nebija piešķirtas lietiskas tiesības, bet gan tikai prasījuma tiesības, un, proti, tiesība prasīt nodot viņas valdījumā zemes gabalu un tiesība prasīt zemes gabala korroborāciju uz viņas vārda zemes grāmatās. Šādas prasījuma tiesības varēja būt par cesijas priekšmetu.”²²

Sīkāku “nenaudisku” prasījumu cesijas pieļaujamības analīzi Senāts pauda kādā lietā, kurā cesionārs vēlējās iegūt īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu, kuru izsolē nosolīja cedents: “Ja, piemēram, pircējs ir cedējis savu prasījumu par pirktās mantas nodošanu, tad pārdevējs nevarētu atsaukties uz 3468., 3469. pantiem, jo no pārdevēja viedokļa ir pilnīgi irrelevants, vai viņš pārdoto mantu nodod A vai B; šinī gadījumā kreditora persona nespēlē nekādu lomu un prasījums paliek tāds pats, kādēļ arī 3468., 3469. panti šinī gadījumā nav piemērojami (prezumējot, protams, ka cedents savus pienākumus parādniekam ir izpildījis, vai ka šos pienākumus viņa vietā izpilda cesionārs, stājoties cedenta vietā). Par šādas cesijas pielaižamību izteikusies arī tiesu prakse un literatūra [..]. Ja tas tā, ka prasītājs var cedēt savu prasījumu par pirkšanas summas samaksu un pircējs savu prasījumu par mantas nodošanu, tad nevar būt šaubu par to, ka pie nekustamas mantas pārdošanas pircējs var arī cedēt savu prasījumu par formāla līguma noslēgšanu (pie labprātīgas pārdošanas) un par izsolē pārdotā īpašuma apstiprināšanu uz viņa vārda, jo abi šie prasījumi ir pilnīgi analogi prasījumam par mantas nodošanu pie kustamas mantas pārdošanas. [..] Nevar arī teikt, ka ar šo prasījumu cesiju uz jaunu kontrahentu pārietu visas līguma attiecības, jo ar pirkšanas summas samaksu un pirkuma objekta nodošanu šīs attiecības patiesībā ir izsmeltas un pēc tam kādas abpusīgas attiecības vairs vispār nepastāv, kādēļ 3476. p. nav pārkāpts.”²³

Autora ieskatā minētās starpkaru perioda Latvijas Senāta atziņas ir pamatotas, un šajā sakarā autors atbalsta tēzi, ka pēc vispārējā principa cedējami ir ne tikai “naudiski”²⁴, bet arī “nenaudiski” prasījumi, ciktāl šādu prasījumu nodošana nenonāk pretrunā vispārējiem likumiskajiem cesijas ierobežojumiem (CL 1799. pants²⁵). Vienlaikus šeit varētu rasties pamatots jautājums – ja atzīst par pieļaujamu cedēt arī “nenaudiskus” prasījumus, piemēram, prasījumu nodot lietu, kā šo parādnieka pienākumu ietekmētu apstākļi, ka jaunais kreditors atrodas citur, piemēram, pat citā valstī, salīdzinot ar sākotnējo kreditoru? Šajā ziņā Kopējā modeļa projektā (DCFR) ir paredzēta norma šādas situācijas risināšanai – DCFR III. – 5:117. panta otrā daļa noteic, ka, gadījumos ja cedētā tiesība attiecība uz “nenaudisku” saistību, kas izpildāma noteiktā vietā, tad cesionārs nav tiesīgs prasīt veikt šo izpildījumu

²¹ Latvijas Senāta Civilā kasācijas departamenta 1928. gada 26. oktobra spriedums Fišera prasībā pret Turzu.

²² Latvijas Senāta Civilā kasācijas departamenta kopsēdes 1937. gada 4. marta spriedums Nr. 27 Ventspils ev. lut. baznīcas valdes prasībā pret Ventspils pilsētas pašvaldību.

²³ Latvijas Senāta Civilā kasācijas departamenta Apvien. sap. 1933. gada 14. februāra spriedums Nr. 3.

²⁴ Izņemot tādus “naudiskus” prasījumus kā nemantiskā kaitējuma atlīdzināšanas prasījums, jo tas ir cieši saistīts ar kreditora personu (Civillikuma 1799. pants).

²⁵ Civillikuma 1799. pants: “Izņēmumi no 1798. panta noteikuma ir: 1) visi prasījumi, kuru izlietošana, vai nu pēc līdzēju vienošanās vai pēc likuma, saistīta ar kreditora personu; 2) prasījumi, kuru saturs ar to izpildījumu kādai citai personai, bet nevis īstajam kreditoram, pilnīgi pārgrozītos.”

citur.²⁶ Pie līdzīga rezultāta varētu nonākt arī Latvijas privāttiesībās, piemērojot CL 1807. pantu: “Parādnieka stāvoklis ar cesiju nedrīkst pasliktināties [...]”, ar ko cita starpā saprot gadījumus, “kad sākotnējā kreditora nomaiņa ar jaunu neizdevīgi ietekmē parādnieku, darot tā stāvokli materiālā ziņā smagāku”.²⁷

3. Līgumiskā cesijas aizlieguma pārkāpšanas tiesiskās sekas, viena un tā paša prasījuma vairākkārtēja nodošana

Trešais šajā rakstā aplūkojamais jautājums saistīts ar līgumiskā cesijas aizlieguma (*pactum de non cedendo* – latīņu val.) pārkāpšanās tiesiskajām sekām. Piemēram, vai pretēji cedenta (sākotnējā kreditora) un parādnieka vienošanās faktam par līgumisko prasījumu nodošanas aizliegumu noslēgts cesijas līgums automātiski nozīmē to, ka šāda cesija uzskatāma par spēkā neesošu?

Aplūkojot Latvijas privāttiesībām radniecīgās tiesību sistēmas, jāteic, ka pastāv atšķirīgi risinājumi. Tā, piemēram, Vācijā atzīta pieeja, ka, gadījumā ja tiek pārkāpts līgumiskais cesijas aizliegums, tad šāda cesija ir uzskatāma par spēkā neesošu.²⁸ Vienlaikus tiesību doktrīnā norādīts, ka šāds cesijas līgums ir nevis absolūti, bet gan relatīvi (jeb pagaidām) spēkā neesošs,²⁹ ievērojot, ka parādnieks vēlāk var dot savu piekrišanu. Parādnieka piekrišanas gadījumā šāda cesija ir spēkā.³⁰ Savukārt Šveicē šāds cesijas līgums ir spēkā, ja cesionārs ir ieguvis prasījumu uz tāda parāda akta pamata, kurā šāds cesijas aizliegums nav minēts,³¹ tādējādi faktiski pasargājot labticīgu cesionāru. Turpretī Igaunijā pastāv princips, ka šādi līgumiskie cesijas ierobežojumi nav saistoši trešajām personām, vienlaikus atzīstot cedenta atbildību iepretim parādniekam par šāda pienākuma pārkāpšanu,³² līdz ar to faktiski atzīstot, ka šādi cesijas līgumi, kas noslēgti pretēji līgumiskajam cesijas aizliegumam, vienmēr ir spēkā esoši.

²⁶ DCFR III. – 5:117. panta otrā daļa angļu val.: “Where the assigned right relates to a non-monetary obligation to be performed at a particular place, the assignee may not require performance at any other place.” Pieejams: https://www.law.kuleuven.be/personal/mstorme/2009_02_DCFR_OutlineEdition.pdf [aplūkots 22.03.2022.].

²⁷ Autoru kolektīvs prof. K. Torgāna zinātniskajā redakcijā. Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Rīga: Mans Īpašums, 1998, 307. lpp.

²⁸ Looschelders D. Schuldrecht. Allgemeiner Teil. 16., neu bearbeitete Aufl. Academia Iuris. Lehrbücher der Rechtswissenschaft. München: Verlag Franz Vahlen, 2018, S. 435.

²⁹ Ibid.

³⁰ Ibid.

³¹ Šveices Saistību tiesību likuma 164. panta otrā daļa angļu val.: “The debtor may not object to the assignment on the grounds that it was excluded by agreement against any third party who acquires the claim in reliance on a written acknowledgement of debt in which there is no mention of any prohibition of assignment.” Pieejams: CC 220 (admin.ch) [aplūkots 22.03.2022.].

³² Igaunijas Saistību tiesību likuma 166. panta otrā daļa angļu val.: “Agreements concluded between an obligor and an obligee whereby assignment of the claim is precluded or the right to assign the claim is restricted have no effect against third parties”; 166. panta trešā daļa angļu val.: “The provisions of subsection (2) of this section shall not preclude or restrict the liability arising from agreements entered into between the original obligee and the obligor for violation of the prohibition to preclude or restrict the right to assign the claim. The person to whom the claim is assigned shall not be liable for violation of such agreement.” Pieejams: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/506112013011/consolide> [aplūkots 22.03.2022.].

Latvijas tiesību doktrīnā,³³ atsaucoties uz V. Bukovski, pausta atziņa, ka cesija pretēji līgumā noteiktam aizliegumam nav spēkā. Autora ieskatā pastāv divas pieejas, kā pamatot šādas cesijas spēkā neesamību. Pirmā no tām būtu atsaukties uz vienu no CL noteiktajiem cesijas likumiskajiem ierobežojumiem, proti, CL 1799. panta 1. punktā paredzēto ierobežojumu: “[..] visi prasījumi, kuru izlietošana, vai nu pēc līdzēju vienošanās vai pēc likuma, saistīta ar kreditora personu.” Respektīvi, šeit varētu argumentēt, ka ar līgumisku cesijas aizliegumu puses ir vienojušās, ka šādi prasījumi ir saistīti ar kreditora (līdzēja) personu un tāpēc nav nododami tālāk trešajām personām.

Otrā pieeja būtu attiecināma uz atlīdzības cesijas gadījumiem. Proti, atlīdzības cesija pēc savas būtības ir pirkuma līgums (idejiski prasījuma kā bezķermeniskas lietas nodošana pret atlīdzību). Attiecīgi šeit varētu pamatot iespēju atsaukties uz CL 2005. un arī 2006. pantu. 2006. pants paredz atšķirīgas tiesiskās sekas atkarībā no tā, kuram no līdzējiem ir bijis zināms par to, ka pārdoto lietu nav bijis atļauts atsavināt: “Ja abām pusēm vai kaut arī vienīgi pircējam bijis zināms, ka pārdoto lietu nav bijis atļauts atsavināt, tad līgums nav spēkā. Bet ja tas bijis zināms tikai pārdevējam, tad līgums paliek spēkā un pārdevējam jāatlīdzina pircējam zaudējumi. Beidzot, ja tas nav bijis zināms nevienai pusei, tad līgums nav spēkā.” Secīgi CL 2006. panta piemērošanas gadījumā varētu nonākt pie tāda paša risinājuma, kāds ir Šveicē, proti, ka tiek aizsargāti labticīgi cesionāri, un šāda atlīdzības cesija (pirkuma līgums) tomēr ir spēkā esoša.

Savukārt, ja cesionārs ir bijis nelabticīgs, proti, viņš ir zinājis vai arī viņam vajadzējis zināt par šādu cesijas aizliegumu, vai arī izņēmuma gadījumā par šādu aizliegumu nav bijis zināms nedz cedentam, nedz cesionāram, tad varētu runāt par relatīvi spēkā neesošu cesiju, līdzīgi kā tas ir Vācijā, ievērojot, ka arī CL satur noteikumus par vēlāku apstiprinājumu.³⁴ Respektīvi, parādnieks var vēlāk piekrist šādai, sākotnēji neatļautai cesijai un padarīt to par spēkā esošu. Skaidrības labad jāatzīmē, ka šis princips par relatīvi spēkā neesošu cesiju būtu vienlīdz attiecināms arī uz bezatlīdzības cesiju un arī neatkarīgi no cesionāra labticīguma.

Līdz ar to Latvijas privāttiesībās tāda cesija, kas notikusi pretēji līgumiskam cesijas aizliegumam, pēc vispārējā principa ir relatīvi spēkā neesoša, ievērojot, ka parādnieks šādai sākotnēji neatļautai cesijai vēlāk var sniegt savu apstiprinājumu. Vienlaikus atlīdzības cesijas gadījumā autora ieskatā pastāv iespēja labticīgam cesionāram (t. i., cesionāram, kurš nezināja un kuram nevajadzēja zināt par līgumisko cesijas aizliegumu) atsaukties uz CL 2006. pantu un argumentēt, ka šāda cesija tomēr ir spēkā esoša neatkarīgi no tā, vai parādnieks sniedz vēlāku apstiprinājumu.

Noslēdzot šo raksta sadaļu, autors īsumā pievēršas arī jautājumam par viena un tā paša prasījuma vairākkārtēju nodošanu. Atšķirībā no iepriekšējā jautājuma par līgumiskā cesijas aizlieguma pārkāpšanu šajā jautājumā Latvijai radniecīgajās privāttiesību sistēmās pastāv visai vienota pieeja, proti, pirmā cesija ir spēkā, savukārt otrā (un visas pārējās) – nav. Vācijas privāttiesībās šī pieeja tiek saukta par prioritātes

³³ Autoru kolektīvs prof. K. Torgāna zinātniskajā redakcijā. Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Rīga: Mans Īpašums, 1998, 292. lpp.

³⁴ Civillikuma 1434. panta pirmā daļa: “Piekrišanu var dot nevien pirms attiecīgās darbības, bet arī tad, kad to uzsāk, un pat vēlāk; pēdējā gadījumā to sauc par apstiprinājumu.”

principu.³⁵ Līdzīga pieeja ir arī Igaunijā.³⁶ Šajā ziņā pandektists profesors Heinrihs Dernburgs norādījis, ka pirmajam cesionāram, kuram prasījums ir nodots, ir priekšroka (*prior tempore* – latīņu val.) – pat tad, ja, piemēram, otrs cesionārs ir paziņojis parādniekam par notikušo cesiju ātrāk. Tomēr, ja otrs cesionārs ir paguvjis saņemt izpildījumu no parādnieka, tad pirmais, tiesīgais cesionārs var šo samaksu atprasīt no otrā cesionāra, neiesaistot šajā procesā parādnieku.³⁷ Teiktais atbilst idejai par labticīga parādnieka pienācīgu aizsardzību cesijas gadījumā.

Iepriekš aprakstītā doma atbilst CL 2031. panta pirmajā daļā ietvertajam risinājumam: “Ja viena un tā pati kustama lieta pārdota atsevišķi diviem pircējiem, tad priekšroka ir tam no viņiem, kuram tā nodota, bet ja vēl neviens no viņiem šo lietu nevalda, tad tam, kurš pirmais noslēdzis pirkuma līgumu.” Domājams, šī CL norma noteikti būtu pēc analogijas piemērojama vismaz atlīdzības cesijas gadījumos, līdzīgi kā CL 2005. un 2006. pants jautājumā par līgumiskā cesijas aizlieguma pārkāpšanu.

4. Akcesoro prasījumu cesija

Ceturtais un šajā rakstā noslēdzošais jautājums attiecas uz akcesoro jeb blakus prasījumu cesiju. Šajā ziņā CL 1806. panta pirmā daļa satur principu, ka “cesionārs gan neiegūst ar cesiju vairāk un lielākas tiesības, nekā bijušas cedentam, bet pats prasījums pāriet uz viņu ar visām pie tā piederīgām un cesijas brīdī jau pastāvošām tiesībām, pat arī tad, ja tās būtu pamatotas uz personīgu labvēlību pret cedentu, ciktāl par tām nav tieši noteikts izņēmums no šā noteikuma”. Tātad CL runā par prasījumam piederīgo (un cesijas brīdī pastāvošo) tiesību pārejas prezumpciju, ievērojot, ka pantā seko piebilde “ciktāl par tām nav tieši noteikts izņēmums no šā noteikuma”. Jāatzīmē, ka norma uzsver “tieši noteiktu izņēmumu”, respektīvi, pusēm nepārprotami jāvienojas, ka ar cesiju uz cesionāru nepāriet ar galveno prasījumu saistītie blakus prasījumi. Šajā kontekstā A. Būmanis uzsvēris, ka ar cesiju pāriet visi blakus prasījumi, ja vien par pretējo nav *sevišķas* vienošanās.³⁸ Tā arī Vācijas tiesību doktrīnā atzīts: ja dispozitivitātes ceļā³⁹ ar cesijas līgumu izslēdz blakus prasījumu pāreju, tad tās izbeidzas.⁴⁰

DCFR III. – 5:115. pants noteic, ka ar cesiju pāriet visas akcesorās un prasījumu nodrošinošās, t. s. “drošības tiesības” (*security rights* – angļu val.). Šajā ziņā DCFR komentāros norādīts, ka cesionārs kā kreditors kļūst par jauno prasījuma tiesības turētāju, tāpēc tiek nodotas arī, piemēram, tiesības prasīt zaudējumu atlīdzināšanu,

³⁵ Looschelders D. Schuldrecht. Allgemeiner Teil. 16., neu bearbeitete Aufl. Academia Iuris. Lehrbücher der Rechtswissenschaft. München: Verlag Franz Vahlen, 2018, S. 436.

³⁶ Igaunijas Saistību tiesību likuma 164. panta trešā daļa angļu val.: “If an obligee assigns one and the same claim more than once, the earliest assignment is deemed to be valid.” Pieejams: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/506112013011/consolide> [aplūkots 22.03.2022.].

³⁷ Дербургъ Г. Пандекты. Томъ второй. Выпускъ третій русскаго перевода. Обязательственное право. Третье русское издание. Москва: Печатня А. Снегиревой, 1911, с. 132.

³⁸ Būmanis A. Civiltiesības. Rīga: [b. i.], [b. g.], 82. lpp.

³⁹ Looschelders D. Schuldrecht. Allgemeiner Teil. 16., neu bearbeitete Aufl. Academia Iuris. Lehrbücher der Rechtswissenschaft. München: Verlag Franz Vahlen, 2018, S. 436.

⁴⁰ Jauernig O. (Begr.) Bürgerliches Gesetzbuch. Kommentar. 17. Aufl. München: Verlag C.H.Beck, 2018, S. 659; Looschelders D. Schuldrecht. Allgemeiner Teil. 16., neu bearbeitete Aufl. Academia Iuris. Lehrbücher der Rechtswissenschaft. München: Verlag Franz Vahlen, 2018, S. 436.

kavējuma procentus.⁴¹ Gadījumā ja tiek nodota tikai daļa no galvenā prasījuma, attiecībā uz blakus prasījumu pāreju tiek atzīts *pro rata* jeb proporcionālītātes princips.⁴²

Aprakstot ideju, kāpēc atsevišķās tiesību sistēmās ne tikai prezumptīvi, bet pat imperatīvi ar cesiju pāriet visas akcesorās tiesības, tiek norādīts apsvērums, ka pretējā gadījumā šīs akcesorās tiesības nevarēs realizēt nedz cedents (kuram nodotais galvenais prasījums vairs nepieder), nedz cesionārs.⁴³ Ar šādām akcesorām tiesībām tiek saprasti procenti,⁴⁴ līgumsods,⁴⁵ garantijas saistība,⁴⁶ ķīla,⁴⁷ hipotēka,⁴⁸ galvojums,⁴⁹ solidāra saistība,⁵⁰ zaudējumu atlīdzināšanas pienākums.⁵¹ Ne velti tiesību doktrīnā atzīts, ka akcesorās tiesības pēc galvenā prasījuma cesijas cedentam kļūst bezvērtīgas, tāpēc tās reizē ar galvenā prasījumu pāriet uz cesionāru.⁵² Tāpēc pastāv uzskats, ka akcesorās tiesības “stāv un krīt” ar galveno prasījumu, un secīgi šīs tiesības viena no otras nav šķiramas.⁵³ V. Bukovskis šajā kontekstā min jau romiešu tiesībās pazīstamo principu *accessorium sequitur suum principale* (latīņu val.).⁵⁴ Tā arī V. Sinaiskis norādījis, ka akcesoras tiesības “[.] nav patstāvīgi cedējamas. Tās var tālāk dot tikai kopā ar pamatdarījumu”.⁵⁵

Šeit jāatzīmē visnotaļ interesanta tēze attiecībā uz zaudējumu atlīdzināšanas pienākumu gadījumos, ja parādnieks pēc notikušas cesijas nepilda cedēto saistību. Šajā ziņā Vācijas civiltiesībās parādnieka civiltiesiskā atbildība iepretim cesionāram

⁴¹ Von Bar C., Clive E. (eds.). Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Prepared by the Study Group on a European Civil Code and the Research Group on EC Private Law (Acquis Group). New York: Oxford University Press, 2010, p. 1073.

⁴² Ibid.

⁴³ Ibid.

⁴⁴ Ibid.

⁴⁵ Sinaiskis V. Saistību tiesību juridiskais raksturs. Jurists, 1936. gada 1. janvāris, Nr. 1, 2.

⁴⁶ Jauernig O. (Begr.) Bürgerliches Gesetzbuch. Kommentar. 17. Aufl. München: Verlag C.H.Beck, 2018, S. 659; Looschelders D. Schuldrecht. Allgemeiner Teil. 16., neu bearbeitete Aufl. Academia Iuris. Lehrbücher der Rechtswissenschaft. München: Verlag Franz Vahlen, 2018, S. 436.

⁴⁷ Von Bar C., Clive E. (eds.). Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Prepared by the Study Group on a European Civil Code and the Research Group on EC Private Law (Acquis Group). New York: Oxford University Press, 2010, p. 1073; Буковский В. (сост.) Сводъ гражданскихъ узаконений губерний Прибалтийскихъ (съ продолжениемъ 1912–1914 г.г. и съ разъяснениями) въ 2 томахъ. Т. II, содержащий Право требований. Рига: Г. Гемпель и Ко, 1914, с. 1434.

⁴⁸ Looschelders D. Schuldrecht. Allgemeiner Teil. 16., neu bearbeitete Aufl. Academia Iuris. Lehrbücher der Rechtswissenschaft. München: Verlag Franz Vahlen, 2018, S. 430–431, 436; Sinaiskis V. Latvijas civiltiesību apskats. Rīga: Tiesiskās informācijas centrs, 1996, 100. lpp.

⁴⁹ Kalniņš E. Paziņošana par notikušo cesiju juridiskā nozīme. Jurista Vārds, 07.07.2015., Nr. 26 (878).

⁵⁰ Буковский В. (сост.) Сводъ гражданскихъ узаконений губерний Прибалтийскихъ (съ продолжениемъ 1912–1914 г. и съ разъяснениями) въ 2 томахъ. Т. II, содержащий Право требований. Рига: Г. Гемпель и Ко, 1914, с. 1434.

⁵¹ Von Bar C., Clive E. (eds.). Principles, Definitions and Model Rules of European Private Law. Prepared by the Study Group on a European Civil Code and the Research Group on EC Private Law (Acquis Group). New York: Oxford University Press, 2010, p. 1073; Schulze R. (Schriftleitung) Bürgerliches Gesetzbuch. Handkommentar. 10. Aufl. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 2019, S. 641.

⁵² Brox H., Walker W. D. Allgemeines Schuldrecht. 39. Auflage. München: C.H.BECK, 2015, S. 401.

⁵³ Medicus D., Lorenz S. Schuldrecht I. Allgemeiner Teil. Ein Studienbuch. 21., neu bearbeitete Auflage. München: C.H.BECK, 2015, S. 369.

⁵⁴ Буковский В. (сост.) Сводъ гражданскихъ узаконений губерний Прибалтийскихъ (съ продолжениемъ 1912–1914 г. и съ разъяснениями) въ 2 томахъ. Т. II, содержащий Право требований. Рига: Г. Гемпель и Ко, 1914, с. 1436.

⁵⁵ Sinaiskis V. Saistību tiesību juridiskais raksturs. Jurists, 1936. gada 1. janvāris, Nr. 1, 2.

tiek aprobežota ar to hipotētisko kaitējuma apmēru, ko būtu cietis cedents.⁵⁶ Lai arī tuvāk nepaskaidrota, autors šo tēzi varētu skaidrot ar zaudējumu paredzamības principu, ievērojot, ka līgumtiesībās pēc vispārējā principa līdzējs atbild tikai par tiem zaudējumiem, kuri bija saprātīgi paredzami līguma noslēgšanas brīdī.⁵⁷ Attiecīgi varētu šķist pamatoti parādnieka iespējamo civiltiesisko atbildību ierobežot ar to zaudējumu apmēru, ko saprātīgā persona parādnieka vietā varētu paredzēt līguma noslēgšanas brīdī ar cedentu, ņemot vērā, ka cesionāram, iespējams, cedētās saistības neizpilde varētu radīt ievērojamākus zaudējumus nekā cedentam (parādnieka līgumpartnerim). Secīgi būtu netaisnīgi likt parādniekam atbildēt par tiem zaudējumiem, kas nebija paredzami līguma slēgšanas brīdī.

Akcesoro tiesību nodošanas kontekstā varētu rasties jautājums par to, kā izprotami CL 1806. panta pirmajā daļā ietvertie vārdi “cesijas brīdī jau pastāvošām tiesībām”. Šajā ziņā CL 1806. panta otrā daļa precizē, ka “vēl nenomaksātie prasījuma procenti, ja tie nav tieši pielikti, arī pāriet uz cesionāru”. Attiecīgi te varētu uzdot jautājumu, vai ar cesiju pāriet *tikai tās* akcesorās tiesības, kuras cesijas brīdī jau bija tiesīgs realizēt cedents (piemēram, prasīt līgumsoda samaksu par agrāk jau pieļautu saistības izpildes kavējumu), *vai arī tās* akcesorās tiesības, kuras cesionārs hipotētiski varētu realizēt vēlāk, t. i., ja pēc notikušas cesijas parādnieks, piemēram, pieļautu nokavējumu?

Šajā ziņā autors izvirza domu, ka atbilde ir apstiprinoša attiecībā uz abiem akcesoro tiesību veidiem. Proti, no vienas puses, kā norādīts CL zinātniskajā komentārā, var cedēt kavētas saistības.⁵⁸ No otras puses, tiesību doktrīnā atzīta iespēja cedēt arī tādas prasījumus, kuriem vēl nav iestājies termiņš.⁵⁹ To pieļauj arī CL 1798. pants: “Par cesijas priekšmetu var būt visādi prasījumi [...], starp tiem arī tādi, kuriem vēl nav iestājies termiņš [...]”. Kā norādīts CL zinātniskajā komentārā, “ja cesijas līgums noslēgts vēl pirms saistību izpildes termiņa iestāšanās, cesionārs savas prasījuma tiesības varēs realizēt tikai, iestājoties termiņam, jo ar cesiju netiek radīta jauna saistība; tāpat cesionārs neiegūst ar cesiju vairāk un lielākas tiesības, nekā bijušas cedentam (CL 1806. p.)”.⁶⁰ Autora ieskatā šīs atziņas ir tiešā veidā attiecināmas ne tikai uz galveno saistību, bet arī uz akcesorajām tiesībām.

Secīgi te varētu rasties papildu jautājums – ko tad īsti nozīmē CL 1806. panta pirmajā daļā ietvertie vārdi “cesijas brīdī *jau pastāvošām* tiesībām”, ja jau var cedēt gan tūlītēji realizējamās akcesoras tiesības, gan tādas akcesoras tiesības, kuras hipotētiski varētu rasties nākotnē pēc jau notikušas cesijas? Šajā ziņā trāpīgi izteicies Andris Grūtups: “Reizē ar cesiju uz cesionāru pāriet tikai jau pastāvošās pie prasījuma piederīgās tiesības. Tāpēc, piemēram, uz cesionāru nevar pāriet trešās personas solījums galvot

⁵⁶ Schulze R. (Schriftleitung) Bürgerliches Gesetzbuch. Handkommentar. 10. Aufl. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 2019, S. 641.

⁵⁷ Civillikuma 1779.¹ pants: “Zaudējumu nodarītājs atbildina zaudējumus tādā apmērā, kādu varēja saprātīgi paredzēt darījuma noslēgšanas laikā kā neizpildīšanas sagaidāmās sekas, ja vien neizpildīšana nav notikusi ļauna nolūka vai rupjas neuzmanības dēļ.” Plašāk sk.: Brants E. Role of Foreseeability in Imposition of Civil Liability. Socrates. Rīgas Stradiņa universitātes Juridiskās fakultātes elektroniskais juridisko zinātnisko rakstu žurnāls. Rīga: RSU, 2021, Nr. 2 (20), 268.–286. lpp.

⁵⁸ Autoru kolektīvs prof. K. Torgāna zinātniskajā redakcijā. Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Rīga: Mans Īpašums, 1998, 290. lpp.

⁵⁹ Torgāns K. Saistību tiesības. Otrais papildinātais izdevums. Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2018, 133. lpp.

⁶⁰ Autoru kolektīvs prof. K. Torgāna zinātniskajā redakcijā. Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Rīga: Mans Īpašums, 1998, 290. lpp.

par parādnieku, ja uz cesijas brīdi nav noslēgts galvojuma līgums. Tā kā iespējamais galvojuma līgums nav noslēgts, tad šāda tiesība nav vēl noformēta un nepastāv.⁶¹

Savukārt CL 1806. panta otrā daļas kontekstā V. Bukovskis norādījis, ka šī norma – “vēl nenomaksātie procenti, ja tie nav tieši pielīgti, arī pāriet uz cesionāru” – nozīmē “pieņemumu, ka cedents, kurš ar pozitīvu atrunu nav atstājis sev tiesību uz procentiem, ir domājis tos cedēt cesionāram kopā ar kapitālu (galveno saistību)”.⁶² Līdz ar to CL 1806. panta otrā daļa noteikti nebūtu jāuztver kā izņēmuma gadījums, kad reizē ar galvenā prasījuma cesiju tomēr pāriet arī procenti (kas būtu maldīgs normas tulkojums, salīdzinot ar to, cik salīdzinoši neierobežoti cesijas gadījumā pāriet citas blakus tiesības), bet drīzāk kā piebilde, ka reizē ar galvenā prasījuma cesiju pāriet ne tikai tie procenti, kurus cesionārs nākotnē būs tiesīgs prasīt no parādnieka saistības ar cedētā prasījuma savlaicīgu neizpildi pret cesionāru, bet arī tie vēl nenomaksātie procenti, kuri parādniekam bija uzkrājušies jau pret cedentu vēl pirms galvenā prasījuma cesijas.

Tam ir loģisks izskaidrojums – ja ar cesiju pāriet vēl nenomaksātie procenti, kuri bija uzkrājušies attiecībā pret cedentu (piemēram, nokavējumu procentu gadījumā cedenta kapitāls bijis nepamatoti ilgi lietots), tad vēl jo vairāk pēc cesijas pāriet arī tie procenti, kurus cesionārs nākotnē būs tiesīgs prasīt no parādnieka saistības ar cedētā prasījuma savlaicīgu neizpildi pret cesionāru, jo tādā gadījumā tieši cesionāra kapitāls pēc cesijas tiks nepamatoti ilgi lietots, ja parādnieks, piemēram, arī pēc cesijas turpinās jau pret cedentu pieļautu nokavējumu.

Kopsavilkums

1. Pēc vispārējā principa ar cesiju pāriet ne tikai pats nododamais prasījums (tiesība prasīt konkrētas saistības izpildījumu), bet arī no šā prasījuma (tā izpildi) neatraujami saistītie cedenta kā sākotnējā kreditora blakus (sekundārie) pienākumi. Šajā ziņā autors nepiekrīt Latvijas tiesību doktrīnā un judikatūrā valdošajam kategoriskajam viedoklim, ka ar cesiju uz cesionāru pāriet tikai cedenta tiesības, bet ne pienākumi.
2. Iepriekš minētās tēzes kontekstā uzsvars liekams uz blakus (sekundāro) pienākumu jēdzienu. Nešaubīgi, ar cesiju uz cesionāru nepāriet cedenta primārais līgumiskais pienākums, proti, veikt līgumam raksturīgās pamatsaistības jeb galvenās saistības izpildījumu (izgatavot lietu, pārvadāt preces, sniegt pielīgtu pakalpojumu u. tml.), jo šādu pienākumu pāreja nonāktu tiešā pretrunā ar Civillikuma 1800. pantā ietvertu postulātu, ka ar cesiju nav nododama līgumiskā attiecība. Šādu sākotnējā kreditora pienākumu pāreja citai personai atbilstoši Civillikumam iespējama pārjaunojuma ceļā.

⁶¹ Autoru kolektīvs prof. K. Torgāna zinātniskajā redakcijā. Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Rīga: Mans Īpašums, 1998, 306. lpp.

⁶² Буковский В. (сост.) Сводъ гражданскихъ узаконений губерний Прибалтийскихъ (съ продолжениемъ 1912–1914 г.г. и съ разъяснениями) въ 2 томахъ. Т. II, содержащий Право требований. Рига: Г. Гемпель и Ко, 1914, с. 1436; Автору kolektīvs prof. K. Torgāna zinātniskajā redakcijā. Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Rīga: Mans Īpašums, 1998, 306.–307. lpp.

3. Attiecīgo katrā individuālajā prasījumu tiesību cesijas gadījumā būtu jāveic skrupuloza analīze par to, kuri cedenta pienākumi ir uzskatāmi, pirmkārt, par neatraujami saistītiem pienākumiem no nododamā prasījuma un, otrkārt, par blakus (sekundāriem) pienākumiem. Tikai tad, ja izpildās abi iepriekš minētie kritēriji, uz cesionāru pāriet attiecīgais no līguma izrietošais cedenta pienākums (pienākumi).
4. Pēc vispārējā principa cedējami ir ne tikai “naudiski”, bet arī “nenaudiski” prasījumi, ciktāl šādu prasījumu nodošana nenonāk pretrunā ar vispārējiem likumiskajiem cesijas ierobežojumiem.
5. Tāda cesija, kas notikusi pretēji līgumiskam cesijas aizliegumam, ir relatīvi spēkā neesoša, ievērojot, ka parādnieks šādai sākotnēji neatļautai cesijai vēlāk var sniegt savu apstiprinājumu. Vienlaikus atlīdzības cesijas gadījumā autora ieskatā pastāv iespēja labticīgam cesionāram (t. i., cesionāram, kurš nezināja un kuram nevajadzēja zināt par līgumisko cesijas aizliegumu) atsaukties uz Civillikuma 2006. pantu un argumentēt, ka šāda cesija tomēr ir spēkā esoša neatkarīgi no tā, vai parādnieks sniedz vēlāku apstiprinājumu.
6. Civillikuma cesijas regulējumā iestrādāta akcesoro tiesību nodošanas prezumpcija, proti, akcesorie prasījumi uz cesionāru nepāriet tikai tad, ja cedents ar cesionāru par to noteikti vienojas. Šādas īpašas vienošanās gadījumā cedenta akcesorās tiesības pēc cesijas izbeidzas, ievērojot, ka šādas akcesoras tiesības nevar eksistēt atrauti no galvenā prasījuma, kas attiecīgi tiek nodots cesionāram.